

Utlåtande

11.2.2025

VN/3796/2023
VN/3796/2023-PLM-66

Justitieministeriet

Försvarsministeriets utlåtande om betänkandet ”Utredning av vissa frågeställningar i anslutning till Ålands självstyrelse i utveckling” av Ålandsarbetsgruppen 2023

Justitieministeriet har den 16 december 2024 bett försvarsministeriet yttra sig om ärendet i rubriken.

Försvarsministeriet lämnar utlåtande för hela försvarsförvaltningens del och framför följande i sitt utlåtande:

Behörighetsfördelningen på Åland för beredskap inför undantagsförhållanden och för undantagsförhållanden

I enlighet med vad som konstateras i den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (statsrådets publikationer 2024:33) har den hybridpåverkan som riktas mot Finland i synnerhet från Rysslands sida ökat betydligt. Likaså konstateras det i redogörelsen att det är sannolikt att hotet inte kommer att minska inom den närmaste framtiden, utan intensiteten och metodarsenalen för hybridpåverkan på Finland varierar. I värsta fall kan hybridpåverkan leda till en situation där vi måste utlysa undantagsförhållanden till exempel med stöd av den nya grunden för så kallade hybridundantagsförhållanden som finns i 3 § 6 punkten i beredskapslagen. I en sådan situation är det ytterst viktigt att frågor som gäller behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet har lösts på lagstiftningsnivå och nivån för tolkning av den, att behövliga beredskapsåtgärder har vidtagits av såväl rikets som landskapets aktörer (inklusive förvaltningsuppgifter som eventuellt överförs under undantagsförhållanden) och att samarbetsförfaranden har överenskommit och övats.

Försvarsministeriet anser att man i rådande säkerhetsläge bör försöka lösa frågor om behörighetsfördelningen avseende undantagsförhållanden utan dröjsmål. Det får inte råda osäkerhet om behörighetsfördelningen på det sätt som beskrivs i betänkandet (s. 95). Försvarsministeriet konstaterar därtill att beredskapsfrågorna också omfattar praktiskt arbete och samordning, och att det inte enbart är fråga om behörighetsfördelning och dess gränser.

Försvarsministeriet anser att de befogenheter som föreskrivs i lagstiftningen om beredskap för undantagsförhållanden och även skyldigheten att förbereda sig för undantagsförhållanden bör ändras så att de i landskapet till sin omfattning motsvarar de bestämmelser som gäller i andra delar av riket. Det ska inte vara relevant huruvida man beslutar att överlåta uppgifterna på landskapets eller rikets myndigheter. Det centrala vore att beredskapen för undantagsförhållanden kan genomföras i den omfattning som i synnerhet försvarsmaktens uppgifter kräver.

Försvarsministeriet konstaterar att i synnerhet marinen vid försvarsmakten under undantagsförhållanden på området för landskapet Åland kommer att behöva de befogenheter i fråga om militär försvarsberedskap som föreskrivs i 16 kap. i beredskapslagen, i synnerhet i fråga om rätten att

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Försvarsministeriet

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PB 31
00131 Helsingfors

Södra Magasinsgatan 8
Helsingfors 0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.plm@gov.fi
www.defmin.fi

överta ärenden och införa begränsningar i rörelsefriheten. Försvarsmaktens militära försvarsberedskap kan inte uppdelas mellan området för landskapet Åland eller övriga riket. Försvarsministeriet anser det vara viktigt att motsvarande myndigheters behörighet, också i fråga om befolkningskydd och evakuering, är tydlig på landskapets område.

Andra synpunkter

Försvarsministeriet konstaterar att den föreslagna 3 § i självstyrelselagen till sitt innehåll närmast är informativ, och eftersom Ålands demilitarisering och neutralisering åläggs i folkrätten, ger ett omnämnande i självstyrelselagen inget mervärde för fastställandet av omfattningen av landskapets självstyrelse.